

Újra megnyílt az Evangélikus Országos Múzeum

Luther öröksége című új állandó kiállításával Márton-napon, november 11-én nyitotta meg ismét kapuit az Evangélikus Országos Múzeum (EOM). Az éveken át tartott felújítási munkálatok eredményeképpen a budapesti Deák tér Insula Lutherana (evangélikus sziget) néven is emlegetett épületegyüttese modern kulturális és lelkeségi központtal gazdagodott. A háromszázmillió forintos kormányzati támogatással átalakított intézmény ünnepélyes átadásának a szomszédos templom volt a helyszíne, amely a Luther nyomán 1517-ben indult reformáció jubileumi esztendejét is megnyitó evangélikus esemény alkalmából zsúfolásig megtelt.

Házigazdaként a Magyarországi Evangélikus Egyház országos felügyelője, Pröhle Gergely köszöntötte a megjelenteket, hangsúlyozva, hogy az ünnepség időpontját nem véletlenül tűzték ki Márton-napra. Azzal, hogy a reformáció emlékévének kezdetét a Szent Márton-év lezárásához igazították, arra kívánták rámutatni, hogy a magyar protestantizmus is része egy nagyobb szellemtörténeti, egyháztörténeti folyamatnak.

Igei köszöntésében Gáncs Péter elnök-püspök – a többi között – így fogalmazott: „Jelképes üzenetet hordoz, hogy a reformáció jubileumi esztendjének nyitánya éppen egy »lutheránus sziget«, az Insula Lutherana Kulturális és Lelkeségi Központ ünnepélyes felavatása. A sziget képe szemléletesen fejezi ki a Magyarországi Evangélikus Egyház létformáját és küldetését hazánkban, ötszáz évvel a reformáció indulása után is. Szórványhelyzetben, kicsiny szigetként élnek gyülekezeteink és intézményeink a Kárpát-medence olykor békés, máskor nyugtalan tengerében. A szigetek azokért vannak, akik ezen a tengeren utazva biztos kikötőt, nyitott, befogadó közösséget keresnek. S talán felesleges is hangsúlyoznom – folytatta egyházunk lelkes vezetője –, hogy egy sziget értékét nem a nagysága adja, hanem a rajta található kincsek gazdagsága, a rajta élő emberek vendégszeretete. Szimbolikus az is, hogy ezt az ünnepet az Insula Lutherana szívében, az ország templomában kezdjük, ahol természetes, hogy először a reformációban kézbe kapott Biblia üzenetére figyelünk.” Az elnök-püspök az *Ószövetség* evangélistájának, Deutero-Ézsaiásnak jól ismert messiási jóvendüléséből ol-

A Luther-végrendeletet tanulmányozó Balog Zoltán (balra) mellett Harmati Béla László és Gáncs Péter

vasott fel néhány mondatot a 42. fejezetből, ahol háromszor is előkerül a sziget képe, majd imádsággal és áldással zárta gondolatait.

Úgy is mint a Magyarország kormánya által létrehozott Reformáció Emlékbizottság ügyvezető elnöke, köszöntötte az ünneplő evangélikusokat az Emberi Erőforrások Minisztériumának vezetője, Balog Zoltán. A református lelkész a több digitális alkalmazással és interaktív játékkal gazdagított kiállítást méltatva azt mondta, hogy a tárlat segítségével a „gazdag múlt” része lehet a jövőnek, a 21. századnak. A miniszter szavai szerint az evangélikusoknak ma is „van mondanivalójuk, és jelen akarnak lenni a város, az ország és az életünk közepén”. Erről tanúskodnak a múzeum utcára néző ablakainak teleírt, hatalmas spalettái is, amelyek minden arra járóhoz szólnak, nem csak a templomba betérőkhöz.

Balog Zoltán kitért arra is, hogy egy üzenetet mindig minősít a közvetítésének módja is. A protestánsok szép, közös hagyománya a *colloquium fratres*, vagyis a testvérek beszélgetése. Ebben pedig ma Magyarországon az evangélikusok „mintha jobbak lennének, mint mások” – tette hozzá. Ők képesek a saját köreikben a testvéri vitára, „mi pedig azt kérjük tőlük, hogy ne adják föl, hanem vonjanak be abba a

vitakultúrába, amelyre olyan nagy szüksége van a magyar közéletnek, de a magyar kulturális és talán még a tudományos életnek is” – mondta a tárcavezető.

Ezután a múzeum igazgatója szólt a jelenlévőkhöz. Harmati Béla László köszönetet mondott a múzeumot 1974-

a hangszer regisztereit. A háromszatú kiállítóter alatt egy negyedik is helyet kapott: a vészorkor idején több mint kétezer embert, köztük ezerhat száz gyermeket megmentő *Sztehlo Gábor* és a Deák téri templom lelkészeként szintén sokakat bűjtató *Keken András* tiszteletére berendezett óvóhely.

ben megalapító elődjének, *id. Fabiny Tibornak*, aki sajnos már nem érhet meg ezt az örömteli alkalmat, valamint az új kiállítás létrehozásában közreműködőknek, mindenekelött közvetlen munkatársainak – *Zászkaliczky Zsuzsanna* művészettörténésznek és *Kertész Botond* történésznek.

A *Luther öröksége* című új állandó kiállítás bemutatásán túl *Monok István*, a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárának főigazgatója nagy ívű előadásában az evangélikus közgyűjteményeknek a magyar művelődésben betöltött szerepét tekintette át.

Maga a kiállítás, amelyet a templomi ünnepség után tekinthettek meg az érdeklődők, három térből áll: főtér, templom, ház. Legfontosabb eleme Luther Márton saját kézzel írt végrendelete, illetőleg annak digitális bemutatása. A számos interaktív digitális „installáció” sorában bizonyára népszerű lesz az a preparált orgona is, amelyhez odaülve bárki kipróbálhat-

A péntek délutáni ünnepségen közreműködött *Gryllus Dorka* színművész, *Finta Gergely* orgonaművész, valamint – *Bence Gábor* karnagy vezetésével – a Deák Téri Evangélikus Gimnázium és a Kelenföldi Evangélikus Egyházközség kórusa.

Ez alkalmából adták át az országos templomában a Magyarországi Evangélikus Egyház legmagasabb kitüntetését is. Az Ordass Lajos-díjat idén *Zászkaliczky Pál* nyugalmazott evangélikus lelkész, a Prónay Sándor-díjat pedig *Krähling János* építész vehette át. Az Ordass Lajos-díj olyan, feddhetetlen életű, magyar vagy külföldi, felszentelt – akár más felekezettől – személynek ítélhető, aki kiemelkedően sokat tett a magyar evangélikus egyházért. A Prónay Sándor-díj pedig olyan világi személynek vagy intézménynek ítélhető, aki vagy amely kiemelkedő szellemi vagy anyagi támogatással áll a Magyarországi Evangélikus Egyház mellett. (A díjazottak méltatása a 2. oldalon.) ■ EÉ

Oratio œcumenica

Mindenható Istenünk, mennyei édes Atyánk! Köszönjük neked, hogy a mai napon, az egyházi esztendő végén is megállítottál bennünket szent színed előtt, hogy igéd világosságában tekintsünk életünkre.

Köszönjük, hogy nem hagysz bennünket magunkra bűneinkben, elesettségekben, önmagunk körül forgó gondolatainkkal. Segíts újra rácsodálkoznunk, hogy nem érzéketlenül szemléled ezt a világot a maga nyomorúságával, egy-egy korban különösen is felgyülemelő gonoszúságával, hanem atyai szíved belefájdult abba, amit ezen a földön látsz, és Jézus Krisztusban eljöttél hozzánk, hogy elkészítsd a szabadulás útját. Emeld tekintetünket a Golgotára, ahol megszületett Fiad szíve beleszakadt a bűn miatti szenvedésbe, és váltságáért lett a világ megváltásának leghatalmasabb cselekedetévé.

Kérünk, tégy részeseivé bennünket naponként életújító szeretetednek, hogy irgalmadnak, kegyelmednek, ajándékaidnak olyan áradása kezdődjék életünkben, amelyet korábban nem is reméltünk. Tégy eszközeiddé bennünket, hogy élünk, szavaink, cselekedeteink félreérthetetlenül tegyenek bizonyosságot arról, hogy hozzád tartozunk, te magad szólj és cselekedj általunk.

Szentlelkeddel őrizd gyülekezetünket, hogy benned élő közösség maradjon, erejével minél többeket megragadjon, áthasson, cselekedetekre indítson, mozgasson. Add, hogy meglássa a világ, nálad van megújulás, és a te békességed útjára találjon!

Engedd, hogy áldásod tovább áradhasson rajtunk szereteteinkre közelben és távolban; a ránk bizottakra, a betegekre, a gyászolókra, az egyedül lévőkre, az özvegyekre és árvákra.

Vezess bennünket, egyházunkat, népünket, hogy minden szolgálattunk a te dicsőségre lehessen Jézus Krisztusért, a mi Urunkért és Megváltóknak! Ámen.

DOKUMENTUMSZEMLE. Éppen Márton-napkor, november 11-én látogattak el a Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltárába a németországi Hessen tartománybeli Steinatal Melanchthon Gimnáziumának növendékei, hogy megtekintsék Luther Márton végrendeletét, amelyet ideiglenesen az országos levéltár őriz. Magyarországi testvériskolájuk, a miskolci Lévy József Református Gimnázium és Diákotthon tanulóit közül is többen Budapestre kísérték a vendégeket. Az intézményben a levéltár munkatársa, *Apáti Anna Zita* kalauzolta a fiatalokat, majd *Czenthe Miklós*, az Evangélikus Országos Levéltár (EOL) igazgatója mutatta be az értékes dokumentumot. Az EOL épületének felújítása miatt az országos levéltárban őrzött dokumentumok között egy értékes Melanchthonlevél is található, így a német diákok iskolájuk névadójának saját kezűleg írt sorait is megtekinthették. ■

A reformációi emlékév evangélikus megnyitóünnepsége a Deák téri templomban

Laudáció id. Zászkaliczky Pál tiszteletére

Részletek Fabiny Tamás püspök méltatásából

Mondhatnám a száraz tényeket: hogy *idősebb Zászkaliczky Pál* 1935. október 25-én született, farsori gimnazistaként kapott elhívást a lelkészi szolgálatra, amelyben 1959-es ordinációja óta áll. 1962-ben kötött házasságot *Ittész Erzsébet*tal, házasságukat Isten négy gyermekkel áldotta meg. A Magyarbóly-Siklós társult gyülekezetben, majd Mohácson és környékén, később Cegléden szolgált. Tíz évén át volt a teológiai akadémia otthonigazgatója, nyugdíjazása után a Fébé diakonisszaegyesület lelkésze lett. Három áhitatoskönyve jelent meg a Harmat és a Luther Kiadónál. Igen, sorolhatnám – az ő alkotához méltó pontossággal – a tényeket. Engedjék meg azonban, hogy inkább személyes legyek.

A nyolcvanas évek elején kezdő segédlelkész voltam, amikor mi, somogy-zalaiak a szomszédos tolna-baranyaiai vendégei voltunk közös lelkészértékelésre. Ott találkoztam először Zászkaliczky Pál akkori mohácsi lelkésszel. Két dologra emlékszem: rögtön mondta, hogy tegezzem (jólesett, mert akkoriban ez nem volt természetes), illetve egy kezében tartott Orbán Balázs-könyv kapcsán Erdélyről beszélt nekem. Mindkettőben benne érzem az ő

egyéniességét: nagyon jó kapcsolatteremtő, felkarolja a fiatalokat, fontos számára a kollegialitás – valamint Erdély elkötelezettje. Ennek jegyében kutatja a történelmet, becsüli nagyra a kultúrát – és minde-

nekelt szereti és segíti az ott élő embert, ápolja az „ahogy lehet” jegyében az egyházi kapcsolatokat. Mindeközben hallatlanul – egy lezserebb fiatal számára olykor talán idegesítően – precíz, aki szinte mindenre pontosan emlékszik, és ha mégsem, akkor a legapróbb adatnak is utánanéző. [...]

A határon túli magyar gyülekezetekkel való testvérgyülekezeti kapcsolatrendszer ötlete is az ő fejből pattant ki, és többnek a szervezésében is részt vett. Ezzel a háttérrel szinte természetes módon ő lett a 2006-ban megalakult Magyar Evangélikus Konferencia szer-

vezője és első vezetője. Immár nemcsak az erdélyi, hanem az egész Kárpát-medencei, nyugat-európai, sőt tengerentúli magyar evangélikusság lelki összefogását vállalta kiadványokkal, konferenciákkal és leginkább személyes, testvéri kapcsolattartással.

A teológushallgatókat is ő vitte először határon túli magyar gyülekezetekbe. Az egykori teológiai akadémiaán végzett otthonigazgatói szolgálatának áldását ma is emlegeti a lelkészi kar azon szerencsés része, amelyik abban az időben volt teológus. Fajdalommal élte meg, amikor otthonigazgatói szolgálatát le kellett tennie.

Nem ez volt az első eset, hogy méltánytalanság érte. 1962-ben az egyház akkori vezetősége megakadályozta, hogy édesapja, legidősebb Zászkaliczky Pál hirtelen halála után Fóton ő legyen az utódja. Ennek egyértelműen egyházipolitikai oka volt, hiszen legidősebb Zászkaliczky Pál korábban püspökhelyettesként szolgált az ekkor már persona non grata Ordass Lajos mellett. [...] 1987-ben a *Testvéri Szó* egyik aláírója volt, majd 1989-től az Ordass Lajos Baráti Kör alapító tagja, idősebb Kendeh György után titkára, a könyvek és a *Keresztény Igazság* felelős kiadója. [...]

Laudáció Krähling János tiszteletére

Részletek Schneller István volt budapesti főépítész méltatásából

Krähling János építész egyetemi hallgató korától kezdve szinte folyamatosan foglalkozik az evangélikus templomok építészetével. Tudományos diákköri dolgozatában társaival Tolna megye evangélikus templomait mérte fel. 1994-ben megvédett kandidátusi értekezése már tágabb körben kereste az evangélikus templomépítészeti régióként eltérő típusait. 2003-ban megépült az általa tervezett budaörsi evangélikus templom, 2004-ben hiánypótló műve jelent meg hazánk veszélyeztetett evangélikus kis templomairól, *Veszendő templomaink* figyelemfelhívó címmel. 2008-ban *Új evangélikus templomok* címmel jelent meg az általa szerkesztett és részben írt könyv, amely a rendszerváltás után megépült magyarországi evangélikus templomokat vette számba. Jelenleg folyamatban lévő habilitációs eljárása, amely az épületkutatás általánosabb témáját öleli föl, egyik fő tézise az evangélikus templomépítészeti identitást formáló szerepének. [...]

Felmerül a kérdés, hogy van-e értelme ma a templomok építészetével foglalkozni. Krähling is felteszi a kérdést egyik írásában: „Szolgálhat-e tanulságokkal – önmaga bemutatásán, dokumentatív értékén túl – a hazai lakosság nem több mint 3%-át ki-

tező történelmi egyház templom-építészetét ismertető összegzés?” Természetesen Krähling válasza az egyértelmű igen, amelyet kutatói, oktatói és tervezői munkássága egyértelműen igazol. Ezért is foglalkozik a történeti

evangélikus templomok tipizálása mellett azok identitást őrző szerepével, a kulturális emlékezet liturgikus terekben megjelenő tanúságtételével. A templomok építése ugyanis mindenkor, de még ma is – a tradíciókhoz való ragaszkodás, a liturgikus, sőt anyagi megkötöttségek ellenére – talán a legszabadabb építészeti feladat, ahol az építész és az építető közösség megjelenítheti azt, hogy mit gondol az építészlet legfontosabb feladatáról, a téralkotásról, a művészet és a szakralitás kapcsolatáról. [...]

Krähling számára az épület maga a könyv, amelyben olvasni akar. Épületkutatásaiban min-

dig a kőben, téglában, fában megfogalmazott építmény és szerkezet az első olvasat, és ebben vitatkozik a csak művészettörténeti vagy stílustörténeti értelmezésekkel. Az egyedi, konkrét épületet akarja megfejteni, s ezzel akarja erősíteni a közösség emlékezetét és identitását. Épületkutatásai a tágabb értelemben vett magyar műemlékvédelmet is szolgálják, éppen abban az időben, amikor a műemlékek védelméről, helyreállításáról, restaurálásáról nagy viták folynak.

Krähling ezer szállal kötődik az evangélikus egyházhoz. Édesapja, bátyja evangélikus lelkész volt, ő maga könyveket, cikketeket ír az evangélikus építészetéről, sőt mint láttuk, templomot is tervez. Aktív gyülekezeti tag, négy gyermeke közül kettő jelenleg is a Deák téri evangélikus gimnáziumba jár.

Az éppen most egyetemi tanári habilitációját előkészítő, ötvennégy éves tanszékevezető egyetemi docens saját bevallása szerint igen sokat kapott az evangélikus egyháztól. Azt gondolom, hogy tevékenységével igencsak meghálálta a kapott ajándékokat, és számolatlanul visszaadta egyházának és az építészoktatásnak mindazt, amit kapott. A Prónay-díj méltó kiüntettetje lesz.

Kerületi közgyűlés délen

A budapesti Deák téri evangélikus gimnázium adott otthont a Déli Egyházkerület közgyűlésének az idei Márton-napon. Otthont a szó szoros értelmében, hiszen fölfelé baktatva a lépcsőn az érkezőket körülvették az iskola diákjai által készített reformációi zászlók: tízéves fiúk girbegurba öltései, szép, könnyű kézzel rajzolt motívumok, 95 tétel lepedőnyi zászlóra írva.

Kézdy Edit, az iskola igazgatója felvillantott néhány képet az iskola múltjából, jelenéből, ars poeticájából. Istenkeresés, közösségi élet és a szellemi növekedés hármasa – ezt hozta az intézményvezető a saját gyülekezeti múltjából, és jelen van ez a szellemiség a hazánk legjobb egyházi gimnáziumának bizonyult iskola életében is.

Koczor Tamás iskolalelkész az igazgyöngyről szóló jézusi példázat alapján Krisztus szeretetének szenvedélyéről beszélt, amelyet nem oltanak ki változó körülmények. Maradandó élményként emlékezett meg arról, hogy ez a szeretet még a nagy tekintélyű teológiai professzor, Pröhle Károly szemébe is könnyeket csalt.

A kerület őszi közgyűlései minden évben egyházunk egy munkáágával foglalkoznak. Eb-

ben az évben a lelkész- és hittanárképzés került a programba. Radosné Lengyel Anna kerületi felügyelő megnyitóját Szabó Lajos, az Evangélikus Hittudományi Egyetem (EHE) rektora és Pángyánszky Ágnes egyetemi lelkész kapott szót.

A rektor beszámolt arról, hogy egyházunk az elmúlt két évben kiemelt feladatként kezelte az EHE fejlesztését. Ehhez a kormány is többlettámogatással járult hozzá, és ez komoly lépéseket tett lehetővé az infrastruktúra megújításában, az oktatás szerkezetének átalakításában, új oktatói állások létrehozásában és az adminisztráció modernizálásában.

A hallgatók létszámát tekintve átbillent a mérleg a hittanár szakosok javára. Ez egyrészt természetes következménye a közlevező választható iskolai hitok-

tatás bevezetésének, másrészt viszont súlyos kérdéseket tesz fel a lelkészi pályát illetően: vonzó-e a mai fiatalok számára, jelentenek-e a gyülekezetek olyan termékeny közeget, mutatnak-e a lelkészek olyan pályaképet, amely a teológiai tanulmányok felé mozdít pályaválasztó fiatalokat? Adnak-e az iskolák elég impulzust ehhez? Megtesz-e mindent az EHE annak érdekében, hogy felhívja a fiatalok figyelmét önmagára, a teológiai stúdium szépségére, a pálya jóságára? Kritikus, önkritikus, elgondolkodtató kérdések.

Az egyetemi lelkész mondanivalójának középpontjában a közösségi élet állt. Pángyánszky Ágnes beszámolt a kollégiumi élet érzékelhető változásairól, mindenekelőtt arról, hogy számottevően növekedett azoknak a száma, akik nem teológiát tanuló evangélikus egyetemistaként laknak a kollégiumban. Velük egyre intenzívebben szeretne foglalkozni az EHE, és támogatni kívánja azt az egészséges közösséget, amely a kollégiumban lakó hallgatók között kialakul. Beszélt az egyetemi lelkész a szupplikációs szolgálatokról és arról a tényről, hogy a teológushallgatók intenzív szolgálatot végeznek az egyház rendezvényein, ifjúsági és egyéb programjain.

A beszámolókat élénk beszélgetés követte.

Mint minden évben, ezúttal is Andorka Árpád kerületi felügyelőhelyettes ismertette a kerület statisztikai adatait. A nagy, összetett munka eredményeiből itt két

adatot emelek ki. Az egyik, hogy tizenkilenc olyan gyülekezet van már, amelyekben a keresztelesek száma meghaladja a temetésekét. A másik tényező, amely e sorok írója számára kiemelkedett a rengeteg adat közül, hogy az általános létszámcsökkenés legkevésbé az egyházfenntartást fizetők között tapasztalható. Ez a tény azt támasztja alá, hogy a jövő mindenképpen a tudatos, elkötelezett egyháztagság, és szép lassan elbúcsúzzunk az úgynevezett népegyházi struktúráról.

Gáncs Péter püspök bemutatta azt a lelkészeket segítő programot, amelyet ezekben a napokban dolgoz ki a kerület, és amely a lelkészek testi, lelki és szellemi regenerálódását, a hivatásban való megerősítésüket és szolgálatuk felrészítését szolgálja. Ismertette a püspök azokat a programokat is, amelyek 2017-ben állnak a kerület előtt. A reformáció kezdete ötszázadik évfordulójának megünneplése egyrészt országos és nemzetközi programokat jelent, másrészt támogatja a kerület a helyi, gyülekezeti, regionális rendezvényeket is.

Nagy hangsúlyt kap a következő évben is a kerületi missziói nap, valamint a konferenciák és fiatalok kerületi táborai. Mindezek támogatására, aktív részvétellel bátorította Gáncs Péter a kerület életét meghatározó grémiumot.

Végül Aradi György közgyűlési tag javaslatát elfogadva elhatározta a testület, hogy a 2017. évi templomépítési offertóriumot az egyházkerület gyülekezetei a pestszentimrei Luther-kápolna építésére ajánlják fel.

■ SZABÓNÉ MÁTRAJ MARIANNA

Kerületi közgyűlés nyugaton

Rendhagyó helyszínen, a révfülöpi Ordass Lajos Evangélikus Oktatási Központban tartották a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület őszi közgyűlését november 10-én, csütörtökön délután. A példás rövidségű ülésen elsősorban az elmúlt időszak tanulságai, valamint a jövő évre tervezett programok kerültek napirendre.

Az alkalom Koháry Ferenc lelkészi Ef 3,14–20 alapján tartott áhítatával vette kezdetét, majd Szemerei János püspök és Mészáros Tamás egyházkerületi felügyelő beszámolója hangzott el. A kerületi elnökség két tagja egyetértett abban, hogy a programok sokasága és a lelkészek általános túlterheltsége könnyen hangsúly- és figyelemeltolódáshoz vezethet, ezért

zi intézmények szerepe is. Ezután a püspök tájékoztatta a közgyűlési tagokat a kerületi pénzügyi keret aktuális állásáról, majd egy támogatási kérvény megtárgyalására került sor. A nemescsói gyülekezeti ház fűtés-korszerűsítésére kért anyagi segítséget a jelenlévők egyhangúlag megszavazták. Végül a 2017-re tervezett programok ismertetése következett. Emellett

2017-ben fokozottan oda kell figyelni a fontossági sorrendre.

A püspök és a felügyelő felvetőjét élénk beszélgetés követte. A hozzászólásokban szóba került a megnövekedett hitoktatási terhelés, a missziói lehetőségek kihasználása és az egyhá-

az elnökség részéről Mészáros Tamás előterjesztett egy javaslatot, amely szerint a jubileumi évről emlékfá ültetésével is megemlékezzenek a gyülekezetekben. A kerületi közgyűlés közös vacsorával zárult.

■ ADÁMI MÁRIA

Istentisztelet-közvetítés a Magyar Rádióban

Bemutatkozik a Soproni Evangélikus Egyházközség

„Nyilvánvaló, és mindenki tudja, hogy itt már laikusok veszik és birtokolják a lutheránus könyveket. Mikor a bormérő helyeken összejönnek, egy, aki ért hozzá, olvassa, a többiek pedig tizen, húszan vagy ahányan vannak, figyelemmel hallgatják.” 1524-ben vizsgálati jegyzőkönyvben rögzítették így a reformáció soproni terjedését. Tehát a kilencvenöt tétel kiszögezése után néhány évvel már népszerűek voltak Sopronban a lutheri tanok. A gyülekezet tavaly ünnepelte 1565-ös megszerzésének négyszázötvenedik évfordulóját. A soproni evangélikusok számára meghatározó, hogy ilyen korán megalakult közösségük, és hogy a legnehezebb évtizedekben is folyamatos volt a gyülekezeti élet.

A város hamar evangélikus többségű lett, és évszázadokig az is maradt. Az ellenreformáció legsúlyosabb éveiben a gyülekezet csak Eggenberg hercegné házában udvarán tarthatott istentiszteleteket. 1674-ben fatemplom

mot emeltek, ennek a helyén épült fel 1782–83-ban a mai, kétszintű karzattal ellátott, kétezer-ötszáz ülőhelyes kőtemplom. 1862–63-ban toronnyal bővült, amelybe négy harang került. A ma is használt orgona 1884-ben készült, három manuálja és ötvenkét regisztere van.

A 20. század közepéig Sopron volt a dunántúli evangélikusság legjelentősebb központja, teológia és tanítóképző is működött itt. A gyülekezet életében ha-

Evangélikus istentisztelet a Magyar Rádióban

soproni evangélikus templomból. Igét hirdet Tóth Károly lelkész.

November 27-én, advent első vasárnapján 10.04-től istentiszteletet közvetít a Kossuth rádió a

talmas törést jelentett a németek 1946-os kitelepítése, ezzel az egyházközség lélekszáma tizenegyezerről ötezerre csökkent. Az ezt követő években az intézményeket és egyesületeket államosították és megszüntették. A rendszerváltás óta újra nagy evangélikus intézményhálózat működik a városban: óvoda, általános iskola, két középiskola, szeretetotthon, házi betegápoló alapítvány, temető, múzeum, levéltár és könyvtár. 2014-ben új, tágas gyülekezeti ház nyitotta meg kapuit, amely kulturális programoknak is helyet ad.

A soproni gyülekezetben két magyar és egy német anyanyelvű lelkész szolgál. Az istentiszteletek mellett számos hétközi alkalom, kisközösség működik mind a két nyelven. Az egyházközség a gazdag múltjáért Istennek ad hálát, és a keresztelesek magas számában, valamint a gyermek- és ifjúsági alkalmak látogatottságában az ő megtartó kegyelmének biztató jelét látja.

eredményeit és pozícióját. *Gáncs Péter* elnök-püspök a találkozó nyitóáhitatának elején közös főhajtásra szólított 1956 hőseinek emléke előtt, és gyertyát gyújtott az 1956. november 4-én történekre emlékezve. Beszédét folytatva *Ferenc* pápa svédországi látogatásának történelmi jelentőségét emelte ki, méltatva a Római Katolikus Egyháznak és a Lutheránus Világszövetségnek a megbékélés érdekében tett erőfeszítéseit.

Az áhitatot követően *Pröhle Gergely* köszöntötte a résztvevőket. Az országos felügyelő külső előadóként *Manchin Róbert* ismert szociológust hívta meg a nem lelkészi gyülekezetvezetők körébe. A Gallup Intézet korábbi vezetője *Reformáció és nyilvánosság – kell-e változtatni?* címmel tartott vitaindítót, míg *dr. Szabó B. András* evangélikus lelkész szombaton délután *Reformáció és gazdaság* címmel érkezett.

Forrás: *Evangélikus.hu*

Felügyelők Révfülpön

A Magyarországi Evangélikus Egyház gyülekezeteinek felügyelői hagyományosan november első hétvégéjén találkoznak Révfülpön, az Ordass Lajos Evangélikus Oktatási Központban.

Idén november 4. és 6. között értékelték az evangélikus egyház aktuális

Kerületi közgyűlés északon

Az egyházkerület vezető testületével, imádsággal, felelős döntésekkel ünnepelte Luther Márton névnapját, majd tagjai részt vehettek a reformáció emlékévé és a megújult Evangélikus Országos Múzeum megnyitóján.

A budahegyvidéki gyülekezetben tartott november 11-i ülés *Mekis Ádám* áhitatával vette kezdetét. A szántóföldbe rejtett kincs példázatából kiindulva az esperes hirdette, hogy az Istentől ajándékkal kapott kincs felett érzett öröm betöltheti életünket. Ezt adjuk tovább azoknak, akik nem találják életük középpontját.

Az egyházkerületi elnökségi beszámoló keretében *Fabiny Tamás* püspök reflektált a *Ferenc* pápa és a Lutheránus Világszövetség vezetésének részvételével tartott lundni találkozóra: az ott aláírt közös állásfoglalás és a liturgikus keretben történt imádság újabb lépés a látható egység felé vezető úton. *Martin Junge*, a szövetség főtítkára beszédében határozottan szólt a közös asztal építéséről, *Kurt Koch* bíboros pedig imádságban érintette az úrvacsorai közösség fontosságát.

Fabri György egyházkerületi felügyelő statisztikai és népmozgalmi adatok elemzése alapján jelölt meg lehetséges új irányokat az egyházszervezet és a gazdálkodás területén. Szólt a tervszerű gyülekezetplántálásról, a lelkészutánpótlásért érzett gyülekezeti felelősségről és az egyházfenntartás újszerű modelljéről. Országosan mintegy 5,5 milliárd forintból él a Magyarországi Evangélikus Egyház (az intézmények ebben nincsenek benne). Ha lenne ötvenezer olyan evangélikus, aki tud és akar havonta körülbelül öt-tízezer forintot az egyházra szánni, akkor – a számos gyüle-

Az ülés *Mekis Ádám* áhitatával vette kezdetét

kezetnél lehetséges önálló gazdálkodással együtt – az egyház működtethető lenne – mondta. Mindez nem zárja ki a gyülekezetek közti szolidaritást.

Fabiny Tamás püspök az országos evangelizációra emlékeztető „*Állj a lábadra!*” jelszó jegyében szólt a gyülekezetek fenntarthatóságáról. A lelkészutánpótlással összefüggésben ismét előkerült a gyülekezeti tagok keresztelest követő nyomon követésének kérdése – amint *Bence Imre* esperes felhívta rá a figyelmet, az erre alkalmas technikai rendszerek mellett a lelkipásztori attitűd, az aktívabb kapcsolat-tartás is kívánatos eszköz lenne.

A közgyűlés határozott arról, hogy részletes adatok alapján, településenkénti bontásban kell elemezni a gyülekezetek állapota, a finanszírozhatóság és a plántálhatóság összefüggéseit – ezt a megfelelő előkészítést követően először egyházkerületi szinten tekintik át. Döntött továbbá arról, hogy a kerületi elnökség kezdeményezze egyházunk országos irodájánál a nyomon követés és az egyház-finanszírozás kérdéseinek

áttekintését az ismert külföldi példák alapján.

Szabó András esperes előterjesztése nyomán két nógrádi egyházközség leánygyülekezetté nyilvánításáról határozott a közgyűlés: Bokor Bérhez, Legénd pedig Óságházhoz csatlakozik. A gyülekezetek és az egyházkerületi közgyűlés is egyhangúlag támogatta a döntést.

Az országos bizottságokban történt üresedések kapcsán a közgyűlés *Ratkay Dorottya* jelölte a gyermek- és ifjúsági bizottság, *Réti László* pedig a nevelési és oktatási bizottság tagjául. Tájékoztatást hallgattak meg a küldöttek a hitoktatásról, a nyári találkozók („A föld sója”, Szélrózsza) egyházkerületi részvételi tapasztalatairól, az építési-beruházási kérelmekről, valamint az egyházkerület munkatervéről és készülő új honlapjáról. Hosszabb idő után ismét lesz gyülekezeti elnökségek találkozója, ennek időpontja 2017. január 28.

■ PAP KINGA MARIJATTA

HIRDETÉS

Nyílt nap az egyetemen. Az Evangélikus Hittudományi Egyetem szeretettel meghív minden érdeklődő középiskolást és gyülekezeti tagot a november 23-án, szerdán délelőtt 9 órakor kezdődő nyílt napra. Jelentkezni november 18-ig lehet az ebédigény megjelölésével a teologia@lutheran.hu e-mail címen. További információ és részletes program a rektori hivatalban kérhető. Cím: 1141 Budapest, Rózsavölgyi köz 3.; tel.: 1/469-1050, 20/770-3529; e-mail: teologia@lutheran.hu.

Zenés istentisztelet lesz november 20-án, vasárnap 10.30-kor a kelenföldi evangélikus templomban (1114 Budapest, Magyar István u. 1–3.). Az istentiszteleten liturgikus keretek között megszólal Heinrich Schütz nagyszabású műve, a *Musikalische Exequien* (SWV 279–281). Előadják: *Bereznai Zsuzsa, Szili Gabriella, Balog Eszter, Megyesi Zoltán, Najbauer Lóránt, Cser Péter* (ének), a gyülekezet alkalmi kórusa és a Bartók Consort *Dinyés Soma* vezetésével. Igét hirdet *Gáncs Tamás*. Elérhetőség: kelenfold.lutheran.hu, [facebook.com/kelenfoldi.evangelikusgyulekezet](https://www.facebook.com/kelenfoldi.evangelikusgyulekezet).

A Magyar Protestáns Tanulmányi Alapítvány budapesti egyetemi szak-kollégiumába keres megbízható személyt gondnoki munkakörbe. A jelentkezéseket szakmai önéletrajzzal a következő címre várjuk: MPTA, 1121 Budapest, Eötvös út 35.; paczolay.agnes.mpta@gmail.com.

Az erdélyi evangélikus szórvány hagyományából – *Almárium* sorozat. Időpont: november 25., 19 óra. Helyszín: MOM Kulturális Központ (1124 Budapest, Csörsz utca 18.). Szórványlét és evangélikusság: ez a két szó köti össze az est fellépőit. Bár a földrajzi távolság sem csekély a Beszterce megyei Zselyk és a Brassó megyei Barcaság között, mégis igen jól megfoghatók a hagyománynak azok a közös vonásai, amelyek leginkább annak köszönhetőek, hogy mindkét népcsoport a százok közelségében élt évszázadokon keresztül. Ez a tény igen jól megfigyelhető a viseleteken és a táncokon is. Kétségkívül a zsellyki magyarság – talán éppen a „göderben” lakás miatt – jobban megőrizte kultúráját, míg a barcasági csángók sokkal hamarabb polgárosultak, részben Brassó hatására, részben a bukaresti munkásévek és jó pénzkereset hatására. Ebből a világból nyújtanak izellőt a Zsellyki Művelődési Egyesület hagyományörző tagjai és a budapesti Forgas kamara-néptáncgyűttes, amelyek tagjai rendszeresen gyűjtenek a térségben. A barcasági csángók sajátos férfitáncukat, a boricát mutatják be, illetve azokat a krizbai táncokat, amelyeket a brassói Áprily Lajos Főgimnázium Búzavirág táncgyűttesének diákjai rekonstruáltak. De ott lesznek a Brassói legények is, akik a Páva területi válogatóján is megmérették magukat. Tehát dalok, táncok az erdélyi szórvány két sajátos pontjáról.

Udvaros Béla irodalmi estjei. A Magyar Örökség-díjjal kitüntetett Evangélium Színház alapító művészeti vezetője, *Udvaros Béla* szeretettel hívja Önt is *Mécs László Vigiliája* és *Ady Karácsonya* című irodalmi összeállításának előadásaira. Időpontok és helyszínek: **november 27.** (advent 1. vasárnapja), 17 óra: Olajág Idősek Otthona (1148 Budapest, Vezér u. 153.) • **december 4.** (advent 2. vasárnapja), 17 óra: Zuglói Evangélikus Egyházközség (1147 Budapest, Lőcsei út 32.) • **december 9.**, péntek, 17.30: Kőbányai Könyvtár (a Kőrösi Csoma Sándor Kulturális Központ épületében, 1105 Budapest, Szent László tér 7–14. Az est vedőnöke az *Evangélikus Élet* szerkesztősége, közreműködik a Kápolna kórus) • **december 14.** (szerda), 15 óra: Budapest-Fasori Evangélikus Egyházközség gyülekezeti terme (1071 Budapest, Damjanich u. 28/B fszt. 1.) • **december 20.** (kedd), 11 óra: Deák téri evangélikus egyházközség gyülekezeti terme (1052 Budapest, Deák tér 4.). Az ünnepi előadások belépődíj nélkül látogathatók.

EVÉL & LEVÉL

Kik azok a tirpákok?

Kedves Főszerkesztő Úr! Kedves Garai András!

A reformáció kezdetének ötszázadik évfordulója kapcsán bizonyára sok érdekes cikk, írás fog még mindannyiunk örömeire megjelenni az *Evangélikus Élet* hasábjain. A reformáció nagy gondolata, az „Ad fontes!” ma is megszívlelendő. Mondom ezt az *Evangélikus Élet Krónika* 2016/44. számában megjelent írás kapcsán.

Hangzatos címmel jelent meg tudósítás a nyíregyházi tirpákok életének örökségéről (*A reformáció öröksége a tirpákok között*, november 6., 2. o.). Sajnáltam, hogy az írásban csak a főiskolai adjunktus (*Bácskainé dr. Pristyák Erika – a szerk.*) célzott rá, kik is azok a tirpákok.

Ehhez a néphez tartozóként, magyarországi szlovákként fontosnak tartom, hogy ez a méltó örökség világos és tiszta maradjon, hogy az ország bármely területén olvasó testvérünk tisztában lehessen azzal, mi és kikkel is történt az 1700-as évek kezdetén Nyíregyházán. Pál apostol után szabadon: nem szégyellem a származásomat, sőt büszke vagyok rá, hogy ahhoz az evangélikus tót, szlovák és nemcsak ajkú, hanem identitású néphez tartozom, és rajtam kívül jó néhányan, amelynek a mai magyarországi evangélikusság sokat köszönhet. Gondoljunk csak a békési és nógrádi és Pest környéki és pesti szlovákság megtartó Transcius-kegyességére, mely nélkül mai evangélikusságunk szegényebb lenne. Ezért legalább ilyenkor fontosnak tartom a pontos, korrekt tájékoztatást egy ilyen fontos összefüggésben.

A történelmi Magyarország területén délre vándorló szlovákság számára a legerősebb motiváció a lutheranizmus tanításához, hitelveihez való ragaszkodás volt. Azt hiszem, a mai utódoknak erre az örökségre is fel kell figyelniük. Köszönettel: SZPISÁK ATTILA *evangélikus lelkész (Tótkomló)*

EVANGELIKUS.HU

Szentháromság ünnepe után utolsó (örök élet) vasárnap – Ézs 65,17–25

Örök öröm

A VASÁRNAP IGÉJE

„Isten egyszer elküldött egy angyalt a messze földön híres bölcshöz ezzel az üzenettel: »Kérj egymillió évet vagy akár milliószer egymilliót, s én megadom neked. Meddig akarsz hát élni?« »Nyolcvan évig« – vágta rá habozás nélkül a bölc. Erre a körülötte ülők nagyon megrémültek, nem értették a választ, és felháborodva gyözködtek: »Mesterünk, gondold meg jól, ha egymillió évig élnél, hány és hány generáció tanulhatna a bölcsességedből!« Ő így válaszolt: »Ha egymillió évig élnék, az embereket nem érdekelné a bölcsességem, csak azt akarnák tudni, hogyan hosszabbítsák meg az életüket.«»

Ez a legenda rendkívül jól mutatja a tényt, hogy a földi élet meghosszabbításának vágya sokkal közelebb áll emberi gondolkodásunkhoz, mint az örök élet reménye.

Mi a biztos? A halál bizonyosságán és a feltámadás bizonytalanságán könnyen esünk apátiába. Az elmúlás, az élet végessége a hiábavalóságnak és a „minden mindegy” szomorú kiábrándultságának nyomasztó érzését erősíti az emberben. Az „onnan még senki sem jött vissza” és „a halál az egyedüli biztos pont az életben” emberi bölcsességet jól megtanultuk, és sok minden erősíti ezt bennünk.

Az egyházi esztendő utolsó vasárnapja nem véletlenül kapta az *örök élet vasárnapja* elnevezést, mert abban szeretne erősíteni bennünket, ami hitünk lényege: hogy van Valaki, aki megjárta előttünk a halál mélységét, és visszajött onnan, ha nem is azért, hogy

földi életünket hosszabbítsa meg, hanem azért, hogy megnyissa előttünk az örök élet kapuját.

Talán az sem véletlen, hogy az első keresztény hívőkben mennyire erős volt a feltámadáshit. Ezzel szemben ma általában fogalmuk sincs az embereknek, hogy miért pont vasárnap gyűlünk össze a keresztény gyülekezetekben. Pedig az Úr napja hétről hétre a feltámadás reményességét hozza nekünk. Az egyházi esztendő utolsó vasárnapja pedig különös erővel szól az örök élet reményességéről.

Milyen lesz? Ézsaiás próféta szavai tele vannak olyan képekkel, amelyek a földi élet boldog perceit, ritkán megélt békés pillanatait hozzák elének. Így festi le előttünk a próféta a születendő újat. Egyvalami azonban átsüt ezen az egész szakaszon: az, hogy az új ég és az új föld teremtésének és az ottani életnek a legfontosabb velejárója nem más, mint az öröm. Ennek az igeszakasznak szinte minden mondata tele van az örömről hízással, az ujjongás és a vigasság sokszínű leírásával. Valljuk be őszintén, mást nem is tudunk elmondani igazából az örök életéről, de ezt mindenképpen. És ez a legfontosabb: hogy az a jó, amiben Isten részesíteni akar bennünket, valami különös örömet jelent majd a számunkra. Az a béke és öröm, amelyet olyan gyönyörű szavakkal rajzol elének a próféta, Isten különös ajándékaként adatik az embernek.

Örök öröm. Ezt sokak által ismert finn barátunktól, Pekka Simojokitól hallottam legtöbbször. Az „örök öröm” ugyanakkor nemcsak a finn fül számára érdekes hangzása miatt kedves kifejezése zenész barátunknak, hanem azért

is, mert minden énekét átjárja az örök élet reménye. Azt gondolom, azért is olyan népszerűek az énekei, mert bennük magától értődően szólal meg az örök életet adó Istenbe vetett hit és ennek öröme. Persze mi is minden istentiszteleten elmondjuk az *Apostoli hitvallást*, de vajon mennyire vesszük komolyan, és mennyire tölti el örömmel szívünket az ámen előtt kimondott utolsó két szavunk?! „Hiszem... az örök életet.”

Ha igénk utolsó mondatára nézünk („Nem árt és nem pusztít szent hegyemen senki – mondja az Úr”), akkor keserűen kell megállapítanunk, hogy még nagyon messze vagyunk az ígéret beteljesülésétől. Merthogy a pusztítás – úgy tűnik – nem ismer határokat. Tudhatjuk ugyanakkor, hogy mi *új eget és új földet várunk* az ő ígérete szerint. És ez a döntő! Vagyis nem a világ pusztulására várunk, és nem a világvéget hirdetjük, hanem Isten országának eljövetele, az örök élet reményességét.

A bevezető történet bölcse is jól tudja, hogy miért kérne „csak” nyolcvan esztendőt az Istentől. Mert az igazi bölcsesség nem az élet meghosszabbításában rejlik, hanem a kapott idő jó felhasználásában. És abban, hogy mennyire tud az eljövendő élet öröme már itt a földi életünkre hatással lenni. Erről énekel a finn muzsikusk egyik énekében így: „Ez az öröm el ne múljék! / Vándorlásunk véget ér, / Jézus békessége árad. / Tudom most már, van remény.”

■ BARANYAY CSABA

Imádkozzunk! Urunk, add, hogy igéd örömet adjon nekünk már itt, a te örök országod felé tartó földi vándorutunkon! Amen.

KÉTHETI ÚTRAVALÓ

„Legyen derekatok felővezve és lámpásokat meggyújtva.” (Lk 12,35)

Szentháromság ünnepe után az utolsó héten az *Útmutató* reggeli s heti igéi az örökkévalóságra irányítják tekintetünket, és buzdítanak: felkészülten várjuk az örök élet Fejedelmét, aki mindent újjáteremt! „A bűn zsoldja a halál, Isten kegyelmi ajándéka pedig az örök élet a Krisztus Jézusban, a mi Urunkban.” (Róm 6,21; LK) *Luther* így vall: „A keresztény ember számára nincs kedvesebb gondolat, mint hogy Istenben éljen. Ezzel van elfoglalva egész életében. Így aztán jöhet a nagy nap bármikor, tudja, hogy Ura jön, és megváltást hoz.” „Akkor hasonló lesz a mennyek országa ahhoz a tíz szűzhöz, akik vették a lámpásukat, és kimentek a völégény fogadására. [...] az okosak [...] olajat is vittek korsóiban. [...] megjött a völégény, és akik készen voltak, bementek vele a menyegzőre. Vigyázatok tehát...” (Mt 25,1.4.10.13) „Hatalmas dolgot tett velünk az Úr, ezért örvendezhetünk.” (GyLK 760,4) János látta az új eget és földet, s hallotta: „A trónon ülő ezt mondta: *Íme, újjáteremték mindent. [...] Én vagyok az Alfa és az Omega, a kezdet és a vég. [...] Aki győz, örökölni fogja mindezt, és Istene leszek annak...*” (Jel 21,5.6.7) Nem csak zsidókhöz szól e kijelentés és figyelmeztetés: „*Ti ugyanis nem tapintható hegyhez és lángoló tűzhöz járultatok [...], [hanem] mindenek bírájához, Istenhez és [...]* az új szövetség közbenjárójához, Jézushoz [...]”. Vigyázatok, hogy *el ne utásítsátok azt, aki szól!*” (Zsid 12,18.23–25) Péter így bátorít: „...teljes bizonyossággal reménykedjétek abban a kegyelemben, amelyet Jézus Krisztus megjelenésekor kaptok. [...] Ő ugyan a világ teremtése előtt kiválasztott, de az idők végén megjelent tiértetek, akik általa hisztek Istenben...” (1Pt 1,13.20–21) Pál kijelenti: örök életünk fundamentuma egyedül Krisztus, de tűzálló anyagokból építkezzünk, mert az ítélet tüzeben „...mindenkinek a munkája nyilvánvalóvá lesz; és [...] azt a tűz fogja próbára tenni. Ha valakinek a munkája, amelyet ráépített, megmarad, jutalmat fog kapni”. (1Kor 3,13–14) Isten arra rendelt minket, „*hogy elnyerjük az üdvösséget a mi Urunk Jézus Krisztus által*”. S az ő eljövetelenek várása idején „*vigasztaljátok egymást*”. Pál kéri: „...törekedjétek mindenkor a jóra egymás és mindenki iránt.” (1Thessz 5,9.11.15) Az egyházi esztendő vége figyelmeztet: „...nincsen itt maradandó városunk, hanem az eljövendőt keressük.” Jézus által „*vigyük Isten elé a hálaadás áldozatát mindenkor*”. (Zsid 13,14.15) János látta az új Jeruzsálemet; de „*nem láttam templomot a városban, mert a mindenható Úr Isten és a Bárány annak a temploma. [...] Nem jutnak be oda [...], csak azok, akik be vannak írva a Bárány életkönyvébe*”. (Jel 21,22.27) „A mennyekben, a mennyekben / Vár öröm végtelen. / [...] Ott színről színre lát a szem...” (EÉ 527,1)

„Királyod érkezik hozzád, aki igaz és diadalmas...” (Zak 9,9b)

Advent első hetében az *Útmutató* reggeli s heti igéi új kezdet lehetőségét kínálják: készítsétek az Úr útját, térjétek meg! Jézus beteljesítette a próféták jóvendölését, és üdvözítőül jött el a világba. „Készítsétek az Úrnak útját, mert megjelenik az Úr dicsősége, és mindenek egyszerre meglátják – így szól az Úr.” (Ézs 40,3.5; LK) „Jobbítsátok meg éltetek, keresztények, mert im elközelgett a mennyeknek országa.” (GyLK 686) Jézus így vonult be Jeruzsálembe: „*A tanítványok [...] odavezették a szamarat a csikójával együtt, ráterítették felsőruhájukat, Jézus pedig felült rá. [...] Az előtte haladó és az őt követő sokaság pedig ezt kiáltotta: Hozsánna Dávid Fiának! Áldott, aki jön az Úr nevében! Hozsánna a magasságban!*” (Mt 21,6–9) Ezt mi is kérhetjük: Jézus segits, ments meg, üdvözíts! *Luther* szerint: „Ez a koldus-király. Krisztus segít; nem is csak az én bűnöm ellen, hanem az egész világ bűne ellen. Azért jött, hogy elvegye, nemcsak a betegséget, de a halált is: nemcsak az enyémet, hanem az egész világét.” Pál így összegez: „*A szeretet tehát a törvény betöltése*.” És az Úr eljövetelenek sürgető közelségére tekintettel kéri: „...ölsük fel a világgosszág fegyvereit. [...] öltsetek magatokra az Úr Jézus Krisztust.” (Róm 13,10.12.14) Péter kijelenti: Jézust „*szeretitek, pedig nem láttátok, őbenne hisztek, bár most sem látjátok, és kimondhatatlan, dicsőült örömmel örvendeztek*”. (1Pt 1,8–9) E bátorítás karácsony börtjében hangzik: „*Ne veszítsétek el tehát bizalmatokat [...]. Mert állhatatosságra van szükegetek [...]: »Mert még egy igen-igen kevés idő, és aki eljövendő, eljön, és nem késik...«*” (Zsid 10,35.36.37) Mi is a hit emberei vagyunk, hogy örök életet nyerjünk. Légy férfi, légy erős (lásd 1Kor 16,13 s 1Kir 2,2b), miként András apostol, aki névünnepen arra bátorítja Jézus követőit, hogy másokat is öhozzá vigyenek. Pál könyörög a gyülekezetért: „...*hogy élhessetek az Úrhoz méltóan [...], és növekedjétek Isten ismeretében. [...] Ő szabadított meg minket a sötétség hatalmából, és ő vitt át minket szeretett Fiának országába...*” (Kol 1,10.13) Mít jelent Krisztus eljövetelenek várása? „*Mi azonban, akik a nappal fiaival vagyunk, legyünk józanok, vegyük magunkra a hit és a szeretet páncélját és mint sisakot, az üdvösség reményességét*.” (1Thessz 5,8) Választott népének megígérte az Úr: „...*egy pásztoruk lesz mindnyájuknak. [...] Szövetséget kötök velük [...]. Én Isteniük leszek, ők pedig...*” (Ez 37,24.26.27) Az Úr nekünk is választott prófétája ált: „*Az elbizakodott ember nem őszinte lelkű, de az igaz ember a hite által él*.” (Hab 2,4) Az új egyházi év kezdetén te is megvallhatod: „Hiszek benned, Istenemben, / Teljes egész életemben, / [...] Atya, Fiú és Szentlélek! / Hiszem, veled célhoz érek...” (EÉ 251,1.9)

■ GARAI ANDRÁS

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (november 20.)

Támogass engem ígéreted szerint, hogy éljek, és ne szégyenítsd meg reményességemet! Zsolt 119,116 (1Thessz 5,23; Mt 25,1–13; Jel 21,1–7; Ézs 26,7–19) A „reményesség” kifejezéssel hétköznapi értelemben a bizonytalan kimenetelű dolgokat jelöljük. Háttha... talán... A szó igazi értelme ezzel ellentétes: a reményesség az a dolog az életünkben, amely annyira biztos vagy feltétlenül szükséges, hogy minden más annak fényében nyer értelmet. Mindenkinek van ilyen. Arra vagyunk teremtve, hogy ez a reményességünk Isten legyen. Imádkozni nem azért kell, hogy Isten ne csapjon be, hanem hogy mi teljes szívből órá tudjuk bízni magunkat, céljainkat, szándékainkat.

Hétfő (november 21.)

Nézzétek a liliumokat, miként növekednek: nem fáradoznak, nem is fonnak, de mondom nektek, hogy Salamon teljes dicsőségében sem öltözött úgy, mint ezek közül bármelyik. Lk 12,27 (Zsolt 111,2; Zsid 12,18–25; Ézs 56,1–8) Az aggodalmaskodás nem ugyanaz, mint a bölcs előrelátás vagy a felelősségteljes élet. Az aggodás hiეტtelenség, bizalmatlanság Istennel szemben; az a belső kényszer, hogy magam vettem kézbe a sorsomat, mert úgy látom, Isten nem elég megbízható. Nem szeret eléggé? Nincs hatalma? Az egyetlen szabad, kényszerektől mentes élet, ha tudom: aki végtelen hatalmát, gazdagságát, sőt életét is odaadta értem, hogy én örök-ké éljek, hogyan tudna, akarna odaadni mindent, amire szükségem van? Az itteni veszteségről odaát még kiderül, hogy valójában nyereség volt.

Kedd (november 22.)

Hallottam, hogy egy hatalmas hang szól a trón felől: Íme, Isten sátora az emberekkel van, és ő velük fog lakni, ők pedig népei lesznek. Jel 21,3 (Zsolt 125,2; 1Pt 1,13–21; Ézs 56,9–12) Isten lakott már közöttünk személyesen. Nem távolról dirigált, hanem a mi életfeltételeink között, velünk él. Az életünk nagy távlatra, hogy egyszer majd zavartalan, örök lesz az együttlét a tökéletes, mindenható, végtelen Istennel. Ha ez igaz, Jézushoz hasonlóan lesz bátorságunk ahhoz, hogy mások életét gyógyítsuk a saját időnk, erőnk, anyagi lehetőségeink rovására.

Szerda (november 23.)

Hit által kapott kijelentést Nőé azokról a dolgokról, amelyeket még nem láthattott, és Istent félve és tisztelve készítette el a bárkát háza népe megmentésére. Zsid 11,7a (1Móz 6,22; 1Kor 3,9–15; Ézs 57,1–13) A *Zsid 11* a hithősök fejezete. Két csoporttal találkozunk benne: a – hétköznapi értelemben – győztes és a vesztes hithősökkel. Nem az számít, hogy mai, emberi megítélés szerint sikeresek vagyunk-e, hanem hogy Isten mire hívott el, mivel bízott meg. Volt-e már úgy, hogy nagy horderejű döntést nem pusztán a saját eszünkre hallgatva, hanem Isten szavára hoztunk meg? Az ilyen döntés mindig másoknak is javára válik. Ha Isten engem meg akar szólítani, van-e rá lehetőség? Hallom-e? Bízom-e benne annyira, hogy engedelmeskedem is?

Csütörtök (november 24.)

Mert én tudom, hogy az én megváltóm él. Jób 19,25 (1Tim 1,15; 1Thessz 5,9–15; Ézs 57,14–21) Minden kornak megvan a maga jellegzetes megváltója: régen az erkölcsi értelemben nemes hősök, ma a celebek, akik bár nem tökéletesek, de legalább emberiek. Irigyeljük az életüket, és próbáljuk elérni azt, amit ők elértek. De nekünk nem kisebbre van szükségünk, mint az igazi Megváltóra, az Isten Fiára. Nem akkor leszünk „valakik”, ha elérjük a vágyott ideált, hanem ha elfogadjuk ajándékba, hogy Isten gyermekei vagyunk. Jézus élte az életet, amelyet nekünk kellett volna. Ő halta meg a halált, amelyet nekünk kellett volna. Ő adott bele mindent, hogy mi végtelenül gazdagok legyünk. Élünk ezzel a gazdagsággal!

Péntek (november 25.)

Inkább ezt kellene mondanotok: Ha az Úr akarja, akkor élünk, és ezt vagy azt fogjuk cselekedni. Jak 4,15 (Péld 16,9; Zsid 13,10–16; Ézs 58,1–9a) Isten nem a „bizonytalansági tényező” az életünkben, hanem a legnagyobb biztonság. Csak az a biztos, amiben ő ott van, amire ő indít. Hajlamosak vagyunk inkább a saját kezünkbe venni a sorsunkat, és féltetni tőle. Ne féltsük a végtelen Szeretettől kisebb-nagyobb döntéseinket!

Szombat (november 26.)

[Az igaz] olyan lesz, mint a folyóvíz mellé ültetett fa, amely idejében megtermi gyümölcsét, és nem hervad el a lombja. Zsolt 1,3 (Gal 5,22–23a; Jel 21,10–14.21–27; Ézs 58,9b–14) Az első zsoldár a bevezető a Biblia imádságos könyvéhez, a többi 149 zsoldárhoz. Az Istennel való találkozásnak vannak természetfeletti pillanatai, de ezeket mi nem tudjuk előidézni. A vele való kapcsolattartás hétköznapi módja az Úr törvényén való elmélkedés, meditáció (2. v.). Tehát az, hogy minden gondolatot, szándékotat az ő szavának, szándékának a fényében akarom látni. Akkor ő meg tud szólítani. Ennek következménye, hogy az ember nem a külső körülményektől függ. Biztonságban van akkor is, ha nem megy minden jól, sőt bátor arra, hogy változtasson. Jósága nem viselkedés csupán, hanem belső változás gyümölcse. Nem azért teszi a jót, mert kifizetődő, hanem mert „ez jön belőle”.

■ GYÓRI PÉTER BENJÁMIN

KRÓNKA

Az Evangélikus Élet magazin kéthetente megjelenő hírlevele

E-mail: evel@lutheran.hu • EvÉlet online: www.evangelikusélet.hu
 • Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu • Előfizetés: kiado@lutheran.hu
 • Szerkesztőség: 1091 Budapest, Üllői út 25. fszt. 2. Tel.: 06-20/824-5519.
 Szerkesztőségi titkár (hirdetési ügyek referense): BALLA MÁRIA (maria.ball@lutheran.hu). Főszerkesztő: T. PINTER KÁROLY (karoly.pinter@lutheran.hu). Olvasószerkesztő: DOBSONYI SÁNDOR (sandor.dobsonyi@lutheran.hu). Korrektor: MÁTE TÓTH ZSUZSANNA (matetot@gmail.com). Tervezőszerkesztő: SZABÓ DÁVID KÁROLY (david.szabo@lutheran.hu). Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu), 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-1/317-5478, 06-20/824-5518.
 Felelős kiadó: KENDEH K. PÉTER (peter.kendeh@lutheran.hu). Nyomdai előállítás: Konsilo Kft. (1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.). Felelős vezető: NAGY ZOLTÁN. Árusítja a kiadó. Terjeszti a Magyar Posta Zrt. Terjesztési ügyekben reklamáció a Magyar Posta Zrt. Hírlapüzletg telefonszámán: 06-1/767-8262 és a Luther Kiadónál.
 • INDEX 25 211, ISSN 2498-5309

